

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2495>

Number: 28 , p. 23-38, Autumn II 2014

GÜZEL SANATLAR LİSELERİ KEMAN ÖĞRENCİLERİNİN SÜSLEMELERİN AÇILIMLARIYLA İLGİLİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

*ASSESSMENT OF FINE ARTS HIGH SCHOOLS VIOLIN STUDENTS'
KNOWLEDGE LEVEL ABOUT HOW TO EXECUTE ORNAMENTS*

Doç. Dr. Ilgım KILIÇ

İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

Didem DÖĞER

Diyarbakır Güzel Sanatlar Lisesi Keman Öğretmeni

Özet

Bu araştırmanın amacı, Güzel Sanatlar Liseleri keman ders kitaplarında yer alan süslemelerin açılımlarıyla ilgili öğrencilerin bilgi düzeylerini ortaya çıkarmak ve Güzel Sanatlar Liselerinde yürütülmekte olan keman derslerinin süslemeler konusu açısından daha işlevsel bir yapıya ve işlerliğe kavuşturulmasına katkıda bulunmaktadır. Araştırmanın yürütülmesinde betimsel yönetime dayalı bir desen kullanılmıştır. Veri toplamak amacı ile literatür tarama, anket ve bilgi testi yöntemleri kullanılmıştır. Çalışma örneklemini oluşturan Güzel Sanatlar Liselerinin rastlamsal şekilde belirlenmesinde, okulların mezun vermiş, farklı coğrafi bölgelerden ve keman ders kitaplarını kullanıyor olmaları göz önünde tutulmuştur. Araştırmanın örneklemini Ankara, Balıkesir, İstanbul, İzmir, Muğla, Samsun, Malatya, Gaziantep, Mersin, Hatay ve Diyarbakır illerinde bulunan Güzel Sanatlar Lisesi 11. ve 12. sınıflarda öğrenim gören 168 keman öğrencisi oluşturmaktadır. Elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmesi için SPSS 17.0 paket programından yararlanılarak, tanımlayıcı istatistiksel metotlar (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma), hipotez testleri olarak parametrik testlerden T-Testi, One-Way Anova testi kullanılmıştır.

Araştırmada yapılan çözümlenmeler sonucunda, keman eğitimi ders kitaplarında, 11. sınıflarda öğretimine başlanan tril, çarpma (uzun çarpma- kısa çarpma), mordan (alt mordan- üst mordan), grupetto ve vuruş sonrası süsleme notalarının kullanıldığı belirlenmiştir. Uygulanan bilgi testiyle, öğrencilerin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi düzeyleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmının, süsleme sembol ve işaretlerinin açılımını bilmedikleri, açılımı en çok bilinen süslemenin tril, en az bilinen süslemenin ise grupetto olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu bulgular göz önünde bulundurularak, Güzel Sanatlar Liselerindeki keman eğitiminin içerisinde yer alan süslemelere ilişkin konuların ve öğretim yöntemlerinin gözden geçirilmesi ve düzenlenmesine dikkat çekilmiş, konu ile ilgili çalışmalar yapılması hususunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Güzel Sanatlar Liseleri, Keman Eğitimi, Süslemeler

Abstract

The aim of this study is to find out the which take place in violin text books in Fine Arts High Schools and to contribute to violin lessons which are being implemented in Fine Arts High Schools to be more functional and doable in terms of ornaments. For the implementation of the study a design based on depical method has been used. In purpose of compiling data, literature screening, questionnaire and inquiry test methods have been used. In study samples of randomly chosen Fine Arts High Schools, the graduates of these schools coming from differents cographical areas and their using these violin text boks have been taken into consideration. The samples of the study were consisted of 168 students studying violin in Fine Arts High Schools in Ankara, Balıkesir, İstanbul, İzmir, Muğla, Samsun, Malatya, Gaziantep, Mersin, Hatay and Diyarbakır provinces. For the statistichal assesment of the data obtained, by using SPSS 17.0 package programme, defining statistical methods (number ,percentage, average, standard deviation), hypotheszis tests, T-Test which is one of the paramedic test and One-Way Anova test have been used

After the assesments made in the study, it has been found out that tril, appoggiatura (long appoggiatura-short appoggiatura), mordent (upper mordent-lower mordent), grupetto (turn) and ornament notes after beat which are supposed to be taught in the 11th grade have been used in the violin text boks. By applying inquiry test, the knowledge levels of the students about the execute ornaments have been found out. It has been concluded that most of the students didn't know the ornaments symbols and signs, the most known execute ornament was tril and the least known was grupetto.

By taking these findings into account, the subject and methods used regarding the violin lesson in Fine Arts High Schools should be revised and arranged and it has been advised to carry out studies about the topic.

Key Words: Fine Arts High Schools, Violin Training, Ornaments

GİRİŞ

Müziğin tarihi çok eskilere dayanmaktadır. İnsanlığın var oluşuyla birlikte müziğin de doğduğu söylenebilir. “Müziğin insanlık tarihindeki ilk kökenini, ilk kaynağını, ilk doğuşunu, ilk oluşumunu kesin olarak ya da bilimsel bir kesinlikle betimlemek ve açıklamak henüz olanaklı değildir” (Uçan, 1996: 57). “Müzik de, aynı dil gibi, sistematik bir yazım yöntemi bulunmadan önce, kuşaklar arasında kulaktan kulağa aktarılarak gelişimini sürdürmüştür” (Karolyi, 2007:14). Bu gelişim süreci içerisinde insanoğlunun, çalınan, söylenen müziği unutmama, gelecek nesillere aktarma vb. gereksinimlerinden müzik yazısı bulunmuştur.

Müzik eserlerinin yazılması, okunması ve söylenmesi için oluşturulmuş işaret, sembol ve öğelerin tümüne 'müzik yazısı' denir. Dünya kültür mirasımızın en önemli alanlarından biri olan müzik sanatında, tarih içinde çeşitli milletler tarafından kullanılmış birbirinden farklı müzik yazısının olduğu bilinmektedir (Özçelik, 2002:78).

15. yüzyılda, teknolojideki yeniliklerle birlikte müzik yazısında da önemli gelişmeler meydana gelmiştir. "Bu dönemde yazılan eserlerin notasyonlarında çoğunlukla süslemelere net bir şekilde rastlanmamaktadır. Bunun nedeni, Doğu müziğinde olduğu gibi süslemelerin notasyonun dışında tutulmasıdır" (Pirgon, 2010: 117).

16. yüzyılda barok dönem ile birlikte aşırı abartı ve süs bütün sanat dallarındaki gibi müzikte de kendini göstermiş ve bu da müzik yazısına yansımıştır. "Etkileyici bir müzik anlatımı için müziğe renk, zarafet ve estetik katan süsleme nota ve sembolleri kullanılmıştır." (Özçelik, 2002:78). "Kimi besteciler süslemeleri eserlerinde son derece basit bir taslak halinde belirterek yorumu icracıya bırakırken, kimi besteciler de en ince detaylarıyla süslemeleri eserlerinde belirterek, icracının bu standartların dışına çıkmamasını istemişlerdir" (Petenkaya, 2006:4). Süslemelerin yorum ve icrası konusundaki bu karmaşa, sembolleri ve isimlerine de yansımıştır.

"Barok Dönem'den sonra süsleme işaretlerinin gelişimini izleyen süreçte, İtalya'nın ve Fransa'nın süslemeleri çalış biçimleri ortak bir karara bağlanmış, Almanya ise bu konuda bağımsız olmayı tercih etmiştir" (Pirgon, 2010:117).

17. yüzyılın başlarında, müzik yazısında süslemelerin işaretlerle gösterimine ilişkin ilk belirtilere, Fransız barok müziği eserlerinde rastlanmaktadır. Aynı yıllarda İtalya müzik eserlerinde de ilk kadans çalışmalarına rastlanmaktadır. Almanya' da ise müzik yazısında ilk kez ana nota üzerinde başlayan triller kullanılmıştır" (Newman, 1995: 11-13).

Bu süreçlerin sonucunda, süslemeler artık daha büyük bir dikkat ve ayrıntıyla yazılmaya başlanmıştır. "Nadiren sembolle gösterilen tril dışında, 17. yüzyıl boyunca küçük süslemeler, düzenli bir notalama ya da bir pasaj gibi yazılmışlar ve sanatçının takdirine bırakılmıştır" (Neumann, 1983: 29).

18. yüzyılda süslemeler daha nadir görülür ve belirsizlikler hala mevcuttur. Fakat bu dönemde müzik yapımcılığının gelişmesiyle birlikte, büyük müzik edisyonlarının baskıları ucuz maliyetlerle yapılmaya başlanmıştır. Böylece "semboller uluslararası onaylanmış, birçok ortak süsleme işareti 18. yüzyılın sonuna doğru düzenlenmiş ve belirli bir standarda oturtulmuştur" (Pirgon, 2010:118).

19. ve 20. yüzyılda süslemelerin icraları üzerine ortak bir karara varılmıştır. Ancak süsleme işaretleri kullanılmamış, istenilen süslemeler nota yazımında açık bir şekilde ifade edilmiştir. "Günümüzde, müzik notasyonunda kullanılan bütün terim, sembol ve işaretlerin kesin bir biçimde açıklığa kavuşturulmuş olması gerekmektedir. Çünkü, günümüz anlayışında diğer bütün alanlarda olduğu gibi, müzikte de kayganlığa, belirsizliğe yer yoktur" (Özçelik, 2002:85).

“Müzik yazısında kullanılan süslemeler, yazıldığı dönemin özelliklerine göre ve bestecinin istediği şekilde gerçekleştirilmelidir” (Watts and Bigler, 1995: 12). Süslemelerin hangi döneme ya da hangi besteciye ait olduğunun bilinmesi, eserin yorumu açısından önemlidir.

Süsleme bir müzik parçasının gücünü arttırmak amacıyla, kullanılan küçük notalardır. “Süs notaları ezgi içindeki bazı notaları diğerinden ayırmak, öne çıkarmak, belirgin hale getirmek veya sadece süslemek amacıyla notanın üstünde belirtilen kurallaşmış işaretlerdir” (Feridunoğlu, 2004: 81).

İtalyanca kökenli bir kelimedir. Melodik dekorasyon amacıyla yapılan notalı süsleme biçimlerinin tümü için kullanılan terim; ezgide sesleri süsleyen, sürelerini bağlı oldukları asıl seslerden alan ses ya da ses kümecikleri; bir müzik parçasında deyiş ve anlam gücünü arttırmak amacıyla kullanılan küçük notalar gibi tanımları bulunan süslemelerin çok değişik biçimleri vardır (Fayez, 2001: 76).

“Süsleme notaları üç şekilde yazılabilirler: Ana notanın üzerine yazılan yardımcı küçük notalar, ana nota üzerine eklenen semboller ve bir seri halinde yazılan küçük notalar (kadanslar)” (Watts and Bigler, 1995: 9). Bu süslemeler; mordan (alt mordan-üst mordan), çarpma (kısa çarpma-uzun çarpma), grupetto, tril ve vuruş sonrası süsleme notalarıdır.

Kemanda süsleme; keman etüt ve eserlerindeki ezgilerin, çekici ve göz alıcı hale getirilmesi için başka seslerle donatılmasıdır. “Süslemede süsleyen ve süslenen olmak üzere iki tür ses vardır. Genel olarak süslenen sesler ‘ana ses’ ya da birincil ses, süsleyen sesler ise ‘yan ses’ ya da ikincil ses olarak nitelendirilir” (Uçan, 2005: 104).

Süslemelerin çalınma özellikleri vardır. Yazıldıkları dönemlerin ve bestecilerin stiline uygun olarak ve nota yazısında ifade edildikleri biçimlere göre çalınırlar. Bunun için de dayandıkları sol ve sağ el teknikleri vardır. İki elin eş güdümüyle, özellikle sol el parmaklarının çabukluğu önemlidir” (Büyükaksoy, 1997: 14).

Süslemeler doğaçlama kökenli olduklarından, icra edilirken katı kurallar çerçevesinde değerlendirilememiş ve bu da tartışmalara yol açmıştır. Bu nedenle besteci ve dönem özelliklerine göre, en çok tercih edilen şeklinin kullanılması oldukça önemlidir.

Güzel Sanatlar Liseleri keman ders kitaplarında, süslemelerle ilgili etüt çalışmaları ve farklı müzik türlerine ait eserler yer almaktadır. Bu eserleri seslendirebilmek, eserlerin ait oldukları dönem özelliklerini bilmeyi ve yorumlama becerisi gerektirmektedir. Keman eğitiminde, “yorumlama becerisi, etüt ve eser üzerinde belirtilen işaretleri doğru yapmayı ve müzik cümleleriyle müzikal anlatımın doğru ve etkili ifadelendirilmesini gerektirir” (MEB, 2006: 14).

“Müzik yazısında süslemelerin işaretlenişi yüzyıllar içinde değişim göstermiştir. Bu yüzden ‘süslemeler’ konusu ‘korkulu’ olarak nitelendirilir” (Say, 2000: 220). Yüzyıllar içerisindeki bu değişim sonucunda yaşanan belirsizlik sürecinin, günümüzde müzik eğitimi veren kurumlara ve dolayısıyla birçok eğitimci ve öğrencilere de yansması olasıdır. Araştırmada, Güzel Sanatlar Liseleri keman ders

kitaplarında yer alan süsleme işaret ve sembolleri incelenmiş ve öğrencilerin süslemelerle ilgili bilgi düzeylerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Problem Durumu

Güzel Sanatlar Liseleri keman derslerinde temel teknik ve müzikal kazanımlara ulaşmaya yönelik amaçlar belirlenmiştir. Bu amaçlardan biri de çalgı müziğinde kullanılan süslemelerdir. Keman ders kitaplarında, süslemelerle ilgili etütler ve Barok Dönem başta olmak üzere farklı müzik türlerine ait eserler bulunmaktadır. Mevcut eserlerdeki süslemelerin doğru seslendirilmesi, eserin yorumu açısından büyük önem taşımaktadır.

Araştırmada, Güzel Sanatlar Liseleri keman ders kitaplarında yer alan süslemeler incelenmiş ve öğrencilerin süslemelerin açılımlarıyla ilgili yeterlilik düzeylerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Bu amaçla; "Güzel Sanatlar Liseleri keman öğrencilerinin, ders kitaplarında yer alan süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi düzeyleri nasıldır?" problem cümlesi oluşturulmuştur.

Alt Problemler

Belirlenen problemin çözümü doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

- ✓ Öğrencilerin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi düzeyleri nasıldır?
- ✓ Öğrencilerin cinsiyetleri ve süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- ✓ Öğrencilerin sınıfları ve süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- ✓ Öğrencilerin kemanı seçme nedenleri ve süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- ✓ Öğrencilerin keman çalma süreleri ve süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- ✓ Öğrencilerin gün içerisinde ortalama keman çalışma süreleri ve süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- ✓ Öğrencilerin süslemelerle karşılaştıkları keman çalma düzeyleri ve süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Güzel Sanatlar Liseleri keman ders kitaplarında kullanılan süslemelerin neler olduğunu incelemek, öğrencilerin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi düzeylerini belirlemek ve süslemelerin açılımları ile öğrencilerin cinsiyet, sınıf, kemanı seçme nedeni, keman çalma süresi, gün içerisinde keman çalışmaya ayrılan süre ve süslemelerle karşılaşılan keman çalma düzeyi değişkenleri arasındaki farklılıkları incelemektir. Elde edilen bulgular doğrultusunda ise, süslemelere ilişkin konuların ve öğretim yöntemlerinin gözden geçirilmesi ve düzenlenmesine dikkat çekilerek, konu ile ilgili çalışmalar yapılması hususunda görüş ve önerilerde bulunmak amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, Güzel Sanatlar Liseleri keman ders sürecinde kullanılan süslemelerin açılımlarıyla ilgili öğrencilerin bilgi düzeylerinin belirlenmesi, süslemeleri seslendirmede yaşanan problemlerin neler olduğunun ortaya çıkarılması ve elde edilen bulgulara ilişkin önerilerde bulunulması açısından önem taşımaktadır.

Yöntem

Araştırma literatür tarama, anket ve bilgi testi yöntemlerinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Genel tarama ve İlişkisel tarama modelleri kullanılmıştır. Elde edilen verilerin işlenmesinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır.

Evren Örneklem

Araştırmanın evrenini; Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim gören keman öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise; 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Çankaya Güzel Sanatlar Lisesi (ANKARA), Kadriye-Kemal Güler Güzel Sanatlar Lisesi (BALIKESİR), Avni Akyol Güzel Sanatlar Lisesi (İSTANBUL), Işıl Saygın Güzel Sanatlar Lisesi (İZMİR), Muğla Güzel Sanatlar Lisesi (MUĞLA), İlkadım Güzel Sanatlar Lisesi (SAMSUN), Abdulkadir Eriş Güzel Sanatlar Lisesi (MALATYA), Gaziantep Ticaret Odası Güzel Sanatlar Lisesi (GAZİANTEP), Nevit Kodallı Güzel Sanatlar Lisesi (MERSİN), Bedii Sabuncu Güzel Sanatlar Lisesi (HATAY) ve Diyarbakır Güzel Sanatlar Lisesi (DİYARBAKIR) 11. ve 12. sınıflara devam edip, öğrenim gören 168 keman öğrencisi oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Keman ders kitaplarından elde edilen veriler doğrultusunda hazırlanan anket ve bilgi testi, 3 uzman görüşünün alınmasıyla düzenlenmiş, son şekli verildikten sonra seçilen örneklem grubundaki 11. ve 12. sınıf keman öğrencilerine uygulanmıştır.

Ankette, kişisel bilgilerle ilgili 6, bilgi testinde ise süslemelerin açılımlarıyla ilgili 10 bilgi sorusu vardır.

Verilerin Analizi

Güzel Sanatlar Liseleri keman ders kitaplarında kullanılan süslemelere ilişkin hazırlanan anket ve bilgi testi 11. ve 12. sınıf keman öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences for Windows) 17.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler değerlendirilirken, tanımlayıcı istatistiksel metotlar (Sayı, Yüzde, Ortalama, Standart sapma), hipotez testleri olarak da Parametrik testlerden T-Testi, One-Way Anova testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında 0,05 anlamlılık düzeyinde yorumlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan Güzel Sanatlar Lisesi keman öğrencilerinden ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

1. Örneklem Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 1. Örneklem Grubunun Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Kız	136	81,0
Erkek	32	19,0
Toplam	168	100,0

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin 136'sı (% 81,0) kız, 32'si (% 19,0) erkektir. Bu durum müzik eğitimi veren kurumlarda öğrenim görmekte olan kız öğrencilerin daha fazla olduğunu düşündürmektedir. Sağer ve Kılıç'ın (2011) "Müzik Sanatında Kadın Müzik Eğitimcileri" adlı çalışmasında, üniversitelerin müzik eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören kız müzik öğretmeni adayların, erkek adaylardan fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim bu bulgu, araştırma bulgularıyla örtüşmektedir.

Tablo 2. Örneklem Grubunun Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
12.sınıf	85	50,6
11.sınıf	83	49,4
Toplam	168	100,0

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin 85'i (% 50,6) 12.sınıf, 83'ü (% 49,4) 11.sınıfta öğrenim görmektedir. Bu durum, örneklem grubundaki keman öğrencilerinin sınıflara göre dağılımlarının birbirine oldukça yakın olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. Örneklem Grubunun Bireysel Çalgı Olarak Kemanı Seçme Nedenlerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Öğrencinin kendi isteği	112	66,7
Öğretmenin yönlendirmesi	40	23,8
Ailenin isteği	9	5,4
Bilinçsiz olarak seçme	7	4,2
Toplam	168	100,0

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin, 112'sinin (% 66,7) kendi isteği ile, 40'ının (% 23,8) öğretmenin yönlendirmesi ile, 9'unun (% 5,4) ailesinin isteği ile, 7'sinin (% 4,2) bilinçsiz olarak keman çalgısını bireysel çalgı olarak seçtiği görülmektedir. Bu durum, Güzel Sanatlar Liselerinde çalgı seçimi yaptırılırken, öğrencilerin kendi isteklerinin göz önünde bulundurulduğunu düşündürmektedir. Uluç' un (2006), "Güzel Sanatlar Liselerinde Keman Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri" adlı yüksek lisans tezinde, öğrencilerin keman branşını seçmede kendi isteklerinin belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, araştırma bulgularıyla örtüşmektedir.

Tablo 4. Örneklem Grubunun Keman Çalma Sürelerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
2-4 yıl	138	82,1
5 yıl ve üzeri	22	13,1
0-2 yıl	8	4,8
Toplam	168	100,0

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin, 138'inin (% 82,1) 2-4 yıl, 22'sinin (% 13,1) 5 yıl ve üzeri, 8'inin (% 4,8) 0-2 yıl süre ile keman çaldığı görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin büyük çoğunluğunun keman eğitimine Güzel Sanatlar Lisesinde başladığını düşündürmektedir.

Tablo 5. Örneklem Grubunun Gün İçerisindeki Ortalama Keman Çalışma Sürelerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Bir saat	69	41,1
Bir saat üzeri	54	32,1
Bir saatten az	45	26,8
Toplam	168	100,0

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin 69'unun (% 41,1) gün içerisinde ortalama bir saat, 54'ünün (% 32,1) gün içerisinde ortalama bir saat üzeri, 45'inin (% 26,8) gün içerisinde ortalama bir saatten az süre keman çalıştığı görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin gün içerisinde keman çalışma sürelerinin yeterli olmadığını düşündürmektedir.

Tablo 6. Örneklem Grubunun Süslemelerle Karşılaştığı Keman Çalma Düzeylerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
2. ve 3. pozisyon çalışmalarında	73	43,5
1. pozisyon çalışmalarında	68	40,5
Kemanda temel davranışları kazandıktan sonra	27	16,1
Toplam	168	100,0

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin, 73'ünün (% 43,5) 2. ve 3. pozisyon çalışmalarında, 68'inin (% 40,5) 1. pozisyon çalışmalarında, 27'sinin (% 16,1) kemanda temel davranışları kazandıktan sonra süslemelerle karşılaştıkları görülmektedir. Bu durum, keman eğitimcilerinin büyük çoğunluğunun, süslemelerin öğretimine keman ders kitaplarında izlenen öğretim programı doğrultusunda başladığını düşündürmektedir.

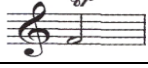
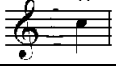

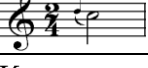
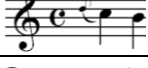
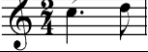
Tablo 7. Örneklem Grubunun Süslemeleri Öğrendiği Derslerin Dağılımı

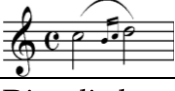

Süslemelerin Öğrenildiği Dersler	Öğrencilerin Sayısı
Keman	142
Piyano	58
İşitme	58

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin, 142'si süslemeleri keman derslerinde, 58'i de piyano ve işitme derslerinde de öğrendiğini belirtmiştir. 26 keman öğrencisi ders isimlerini yazmamıştır. Bu durum, Güzel Sanatlar Lisesi müzik eğitiminde, süslemeler konusunun öğretimine yeterince önem verilmediğini düşündürmektedir.

1. Araştırmaya Katılan Güzel Sanatlar Lisesi Keman Öğrencilerinin Süslemelerin Açılımları ile İlgili Sorulara Verdiği Cevapların Dağılımı

Tablo 8. Öğrencilerinin Süslemelerin Açılımlarına Verdiği Cevapların Dağılımı

Tablolar	Değişkenler	Frekans	Yüzde (%)
Tril sembolünün açılımına ilişkin cevapların dağılımı 	Yanlış	83	49,4
	Doğru	85	50,6
Üst mordan işaretinin açılımına ilişkin cevapların dağılımı 	Yanlış	110	65,5
	Doğru	58	34,5
Alt mordan işaretinin açılımına ilişkin cevapların dağılımı 	Yanlış	115	68,5
	Doğru	53	31,5
Uzun çarpma işaretinin açılımına ilişkin cevapların dağılımı 	Yanlış	104	61,9
	Doğru	64	38,1
Kısa çarpma işaretinin açılımına ilişkin cevapların dağılımı 	Yanlış	98	58,3
	Doğru	70	41,7
Grupetto işaretinin açılımına ilişkin cevapların dağılımı 	Yanlış	159	94,6
	Doğru	9	5,4

Vuruş sonrası süsleme notalarının açılımına ilişkin cevapların dağılımı	Yanlış	114	67,9
	Doğru	54	32,1
Diyezli alt mordan işaretinin açılımına ilişkin cevapların dağılımı	Yanlış	129	76,8
	Doğru	39	23,2
Naturelli tril işaretinin açılımına ilişkin cevapların dağılımı	Yanlış	134	79,8
	Doğru	34	20,2
Diyezli grupetto işaretinin açılımına ilişkin cevapların dağılımı	Yanlış	151	89,9
	Doğru	17	10,1

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin;

- 83'ünün (% 49,4) tril sembolünün açılımını yanlış bildiği, 85'inin (% 50,6) tril sembolünün açılımını doğru bildiği,
- 110'unun (% 65,5) üst mordan işaretinin açılımını yanlış bildiği, 58'inin (% 34,5) üst mordan işaretinin açılımını doğru bildiği,
- 115'inin (% 68,5) alt mordan işaretinin açılımını yanlış bildiği, 53'ünün (% 31,5) alt mordan işaretinin açılımını doğru bildiği,
- 104'ünün (% 61,9) uzun çarpma işaretinin açılımını yanlış bildiği, 64'ünün (% 38,1) uzun çarpma işaretinin açılımını doğru bildiği,
- 98'inin (% 58,3) kısa çarpma işaretinin açılımını yanlış bildiği, 70'inin (% 41,7) kısa çarpma işaretinin açılımını doğru bildiği,
- 159'unun (% 94,6) grupetto işaretinin açılımını yanlış bildiği, 9'unun (% 5,4) grupetto işaretinin açılımını doğru bildiği,
- 114'ünün (% 67,9) vuruş sonrası süsleme notalarının açılımını yanlış bildiği, 54'ünün (% 32,1) vuruş sonrası süsleme notalarının açılımını doğru bildiği,
- 129'unun (% 76,8) süsleme sembol ve işaretlerine sonradan eklenen değiştirici işaretlerden diyezli alt mordan işaretinin açılımını yanlış bildiği, 39'unun (% 23,2) diyezli alt mordan işaretinin açılımını doğru bildiği,
- 134'ünün (% 79,8) süsleme sembol ve işaretlerine sonradan eklenen değiştirici işaretlerden naturelli tril işaretinin açılımını yanlış bildiği, 34'ünün (% 20,2) naturelli tril işaretinin açılımını doğru bildiği,
- 151'inin (% 89,9) süsleme sembol ve işaretlerine sonradan eklenen değiştirici işaretlerden diyezli grupetto işaretinin açılımını yanlış bildiği, 17'sinin (% 10,1) diyezli grupetto işaretinin açılımını doğru bildiği görülmektedir.

Sonuç olarak; açılımı en çok bilinen süsleme tril, açılımı en az bilinen süsleme ise grupetto olmuştur. Ancak öğrenciler, süslemelerin açılımını büyük ölçüde bilmemektedir. Bu durum, keman öğrencilerinin süslemelere yeterli dikkat ve önemi vermedikleri ya da bu konuyu tam olarak kavrayamamış olduklarını düşündürmektedir.

Tablo 9. Araştırmaya Katılan Keman Öğrencilerinin Süslemelerin Açılımlarıyla İlgili Bilgi Puanı Ortalaması

	N	Ort.	S.s	Min.	Max.
Süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanı	168	28,750	27,143	0,000	90,000

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanı ortalaması $28,750 \pm 27,143$ olarak bulunmuştur. Öğrencilerin süslemelerin açılımına ilişkin bilgi düzeylerinin çok düşük olduğu görülmektedir.

3.Araştırmaya Katılan Keman Öğrencilerinin Süslemelerin Açılımlarıyla İlgili Bilgi Puanlarının Demografik Özelliklerine Göre Farklılaşması

Tablo 10. Araştırmaya Katılan Keman Öğrencilerinin Süslemelerin Açılımlarıyla İlgili Bilgi Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	T	P
Süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanı	Erkek	32	30,625	28,277	-0,433	0,665
	Kız	136	28,309	26,958		

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır ($t=-0,433$; $p=0,665>0,05$). Öğrencilerin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanları ile cinsiyet farklılıkları arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 11. Araştırmaya Katılan Keman Öğrencilerinin Süslemelerin Açılımlarıyla İlgili Bilgi Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	t	P
Süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanı	12.sınıf	85	32,000	24,919	-1,575	0,117
	11.sınıf	83	25,422	29,021		

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanlarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır ($t=-1,575$; $p=0,117>0,05$). Öğrencilerin süslemelerin açılımıyla ilgili bilgi puanları ve eğitim görmekte oldukları sınıf seviyesi arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 12. Araştırmaya Katılan Keman Öğrencilerinin Süslemelerin Açılımlarıyla İlgili Bilgi Puanlarının Kemanı Seçme Nedeni Değişkenine Göre Farklılaşması

Grup		N	Ort	Ss	F	P
Süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanı	Ailenin isteği	9	35,556	27,437	0,902	0,441
	Öğrencinin kendi isteği	112	30,268	27,655		
	Bilinçsiz olarak seçme	7	28,571	24,785		
	Öğretmenin yönlendirmesi	40	23,000	26,037		

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanlarının, kemanı seçme nedeni değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır ($F=0,902$; $p=0,441>0,05$). Öğrencilerin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanları ile kemanı bireysel çalgı olarak seçme nedenleri arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 13. Araştırmaya Katılan Keman Öğrencilerinin Süslemelerin Açılımlarıyla İlgili Bilgi Puanlarının Keman Çalma Süresi Değişkenine Göre Farklılaşması

Grup		N	Ort	Ss	F	P
Süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanı	5 yıl ve üzeri	22	40,455	26,091	2,502	0,085
	0-2 yıl	8	31,250	25,877		
	2-4 yıl	138	26,739	27,076		

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanlarının keman çalma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır ($F=2,502$; $p=0,085>0,05$). Öğrencilerin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanları ile keman çalma süresi arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 14. Araştırmaya Katılan Keman Öğrencilerinin Süslemelerin Açılımlarıyla İlgili Bilgi Puanlarının Süslemelerle Karşılaştığı Keman Çalma Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşması

Grup		N	Ort	Ss	F	P
Süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanı	2. ve 3. pozisyon çalışmalarında	73	30,411	25,628	0,333	0,717
	1. pozisyon çalışmalarında	68	28,235	29,822		
	Kemanda temel davranışları kazandıktan sonra	27	25,556	24,547		

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanlarının, süslemelerle karşılaştığı keman çalma düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır ($F=0,333$; $p=0,717>0,05$). Öğrencilerin süslemelerin açılımları ile ilgili bilgi puanları ile keman çalma düzeyleri arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 15. Araştırmaya Katılan GSSL Keman Öğrencilerinin Süslemelerin Açılımlarıyla İlgili Bilgi Puanlarının Gün İçerisindeki Ortalama Keman Çalışma Süresi Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	P
Süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanı	Bir saatten az	45	38,667	25,902	4,269	0,016
	Bir saat	69	25,362	28,106		
	Bir saat üzeri	54	24,815	25,234		

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanlarının gün içerisindeki ortalama keman çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,269$; $p=0,016<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla yapılan tamamlayıcı post-hoc analizi sonucunda, günde ortalama bir saatten az keman çalışan öğrencilerin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanları, günde ortalama bir saat ve bir saatten fazla çalışan öğrencilerin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanlarından yüksektir. Bu durum, gün içerisinde bir saatten az keman çalışan öğrencilerin çalgılarıyla daha az zaman geçirmelerine rağmen, daha bilinçli ve verimli çalıştıklarını düşündürmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

• Keman Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerinin 136'sı (% 81,0) kız, 32'si (% 19,0) erkektir. Keman öğrencilerinin 85'i (% 50,6) 12. sınıfta, 83'ü (% 49,4) 11. sınıfta, öğrenim görmektedir. Keman öğrencilerinin 112'sinin (% 66,7) kendi isteği ile 40'ının (% 23,8) öğretmeninin yönlendirmesiyle, 9'unun (% 5,4) ailesinin isteğiyle, 7'sinin (% 4,2) bilinçsiz olarak keman çalgısını bireysel çalgı olarak seçtiği görülmektedir. Keman öğrencilerinin 138'i (% 82,1) 2-4 yıl, 22'si (% 13,1) 5 yıl ve üzeri, 8'i (% 4,8) 0-2 yıl süre ile keman çalmaktadır. Keman öğrencilerinin 73'ünün (% 43,5) 2. ve 3. pozisyon çalışmalarında, 68'inin (% 40,5) 1. pozisyon çalışmalarında, 27'sinin (% 16,1) kemanda temel davranışları kazandıktan sonra süslemelerle karşılaştığı görülmektedir. Keman öğrencilerinin 69'u (% 41,1) gün içerisinde ortalama bir saat, 54'ü (% 32,1) ortalama bir saat üzeri, 45'i (% 26,8) gün içerisinde ortalama bir saatten az süre ile keman çalışmaktadır. 142 keman öğrencisinin, süsleme sembol ve işaretlerini keman dersinde, 58 öğrencinin de piyano ve müziksel işitme okuma yazma derslerinde de öğrendiği sonucu ortaya çıkmıştır.

- **Keman Öğrencilerinin Süslemelerin Açılımları ile İlgili Bilgi Düzeylerine İlişkin Sonuçlar**

Açılımı en çok bilinen süsleme tril, açılımı en az bilinen süsleme ise; grupetto olmuştur. Ayrıca keman öğrencilerinin büyük çoğunluğunun, üst mordan, alt mordan, uzun çarpma, kısa çarpma, vuruş sonrası süsleme notaları, diyezli alt mordan, diyezli grupetto ve naturelli tril işaretlerinin de açılımını bilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanı ortalaması $28,750 \pm 27,143$ olarak bulunmuş, buna göre öğrencilerin süslemelerin açılımı ile ilgili bilgi düzeylerinin çok düşük olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

- **Keman Öğrencilerinin Süslemelerin Açılımlarıyla İlgili Bilgi Puan Ortalamaları ile Demografik Özellikleri Arasındaki İlişki**

Araştırmaya katılan keman öğrencilerinin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanı ortalamaları ile cinsiyet, sınıf, kemana seçme nedeni, keman çalma süresi ve süslemelerle karşılaşılan keman çalma düzeyi değişkenleri arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır. Ancak keman öğrencilerinin süslemelerin açılımlarıyla ilgili bilgi puanı ortalamaları, gün içerisindeki ortalama keman çalışma süresi değişkenine göre incelendiğinde; gün içerisinde ortalama bir saatten az keman çalışan öğrencilerin bilgi puanı ortalamalarının, gün içerisinde bir saat ve bir saatten fazla süre ile keman çalışan öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Öneriler

1. Güzel Sanatlar Liseleri keman eğitiminde kullanılan ders kitapları içerisinde yer alan süslemeler, öğretmenler ve öğrenciler tarafından daha yoğun ve ayrıntılı bir şekilde işlenmelidir.
2. Güzel Sanatlar Liseleri keman eğitimcileri tarafından süslemelerin açılımları öğrencilere daha iyi kavratılmalı, öğrencilerin ezber mantığından uzak, daha bilinçli ve doğru bir şekilde çalgı eğitimi almaları sağlanmalı, farkındalık düzeyleri artırılmalıdır.
3. Keman öğrencileri, besteciler ve eserleri hakkında daha çok bilgilendirilmeli, öğrencilerin eserleri dönem özelliklerine uygun ve doğru bir şekilde seslendirebilmeleri sağlanmalıdır.
4. Keman derslerinde kullanılan süslemeler, Güzel Sanatlar Liseleri keman eğitimi ders kitapları dışında, bu konuları ayrıntılı olarak içeren materyaller (metotlar, süslemelerin açılımlarının yazıldığı farklı edisyonlar...) kullanılarak desteklenmelidir.
5. Süslemelerle ilgili eserlerin kayıtları keman eğitimcileri tarafından öğrencilere nota takibi yaptırarak dinletilmeli, süslemelerin çalış biçimleri gerekirse tekrarlanarak açıklanmalıdır.
6. Süslemelerin, keman dersleri dışında diğer bireysel ve toplu olarak gerçekleştirilen çalgı eğitim derslerinde (piyano, viyolonsel, orkestra...) ve teorik ağırlıklı müzik derslerinde (işitme, müziğe giriş...) de işlenerek öğrencilerin bilgileri desteklenmeli ve öğrencilerin derslerde öğrenmiş oldukları ortak bilgilerin, dersler arası aktarımı sağlanmalıdır.

7. Öğrencilerin, gün içerisinde daha fazla keman çalışmaları ve bu süreleri verimli geçirmeleri sağlanmalıdır. Öğrenilen bilgiler pekiştirilmeli, yanlış öğrenmeler zamanında düzeltilmelidir.

8. Yapılan bu araştırmayı aşağıdaki araştırmaların izlenmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir.

- Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan ve 'keman' derslerini yürüten müzik öğretmenleri için, keman derslerinde yer alan konuların işlevselliğinin artırılmasına yönelik bir eğitim programı geliştirme.

- Benzer araştırmaların gözlem tekniğine yönelik yapılması.

- Benzer araştırmaların Türkiye'nin değişik bölgelerindeki Güzel Sanatlar Liselerinde yapılması

- Benzer araştırmaların Türkiye'nin değişik bölgelerindeki Müzik Eğitimi Anabilim Dalları ve müzik öğretmeni adaylarıyla yapılması alana katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

BÜYÜKAKSOY, Feridun (1997). *Keman Öğretiminde İlkeler ve Yöntemler*. Ankara: Armoni Yayınevi.

FAYEZ, Semra (2001). *Kuramdan Uygulamaya Başlangıç Keman Eğitimi*. Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi.

FERİDUNOĞLU, Lale (2004). *Müziğe Giden Yol Genç Müzisyenin El Kitabı*. (3. basım). İstanbul: İnkılap Kitapevi.

KAROLYI, Otto (2007). *Müziğe Giriş*. (çev. Mehmet Nemutlu). Pan Yayıncılık.

Milli Eğitim Bakanlığı (2006). *Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Türk ve Batı Müziği Çalgıları Dersi (keman) öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınları.

NEUMANN, Frederick (1986). *Ornamentation in Baroque and Post-Baroque Music* (Second edition). USA: Princeton University Pres.

NEWMAN, Anthony (1995). *Bach and The Baroque* (Third edition). New York: Pendragon Press Stuyvesant, NY.

ÖZÇELİK, Sadık (2002). Batı Müziği Yazısında Süslemeler. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 77-91.

PETENKAYA, Sinem (2006). *Piyano Öğrencilerinin Barok Dönem Süslemelerine İlişkin Bilgi ve Performans Düzeylerinin Saptanması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

PİRGON, Yüksel (2010). Süslemelerin Batı Müziğindeki Gelişim Süreci. *E-Journal of New World Sciences Academi Fine Arts*, 5(3), 114-127.

SAĞER Turan ve KILIÇ Ilgım (2011, 4-6 Mayıs). *Müzik Sanatında Kadın Müzik Eğitimcileri*. Kadın Sempozyumu. Malatya.

SAY, Ahmet (2000). *Müzik Tarihi*. (3. basım). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

UÇAN, Ali (2005). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri için Keman Ders Kitabı-lise hazırlık*. (1. basım). Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

-
- UÇAN, Ali (1996). *İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- ULUÇ, Çiğdem (2006). *Güzel Sanatlar Liselerinde Keman Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Yüksek lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- WATTS, Valery Lloyd and BIGLER, L.Carole (1995). *Ornamentation: A Question and Answer Manual*. USA: Alfred Music Publishing.